

„Kdo neuteče, zblázní se.“ Odpověď učitelů vládě. Odkryta inkluze a neziskovky

- CZ24 News | 18. května 2023

ČESKO: Část učitelů uteče ze školství a zbytek se zblázní. Tak reaguje prezident Pedagogické komory Radek Sarközi na návrh Ministerstva financí, aby se přímá pedagogická činnost učitelům navýšila z 22 hodin týdně až na 27 hodin týdně. „Učitelům by se vlastně navýšila pracovní doba o čtvrtinu za stejný plat. Již nyní pracují učitelé více než 8 hodin denně,“ řekl ParlamentnímListům.cz. Jako odpověď vládě za učitele vysvětluje, jaké praktiky existují v oblasti inkluze a jak neziskovky vstupují do školství.

Vláda šetří, ministr Bek si ovšem chce půjčit od Evropské unie 45 miliard Kč. Na tuto půjčku máme nabídku. Bek by za ty peníze rád například stavěl školy či se věnoval specializovanému výzkumu. Je to rozumný krok?

Nejsem ekonom, takže nemám k dispozici srovnání výhodnosti této půjčky oproti emisi státních dluhopisů. Vláda nyní dělá škrty, kde může, aby se snížil rozpočtový deficit. Proto mi nedává smysl takto vysoká půjčka. Ale třeba to z účetního pohledu opticky dluh veřejných financí sníží, fakticky ovšem nikoliv. Obecně považuji investice do vzdělání, výzkumu nebo infrastruktury za přínosné, protože se časem mnohonásobně vyplatí. Působí to ale jako poněkud šalamounské řešení. Těžko říct, zda se jedná o řešení chytré, nebo jen vychytralé.

Zdá se, že naše školství dnes trápí víc problémů, než kdy dřív. Všechny probrat nestihneme, ale na úvod se nemohu nezeptat na vládní záměr zvýšit kantorům počet odučených hodin. Co by to znamenalo?

Ministerstvo financí chce navýšit učitelům přímou pedagogickou činnost až na 27 hodin týdně ze současných 22 hodin. Učitelům by se vlastně navýšila pracovní doba o čtvrtinu za stejný plat. Již nyní pracují učitelé více než 8 hodin denně. Nově by šlo o 10 hodin, což se nedá zvládnout. Myslím si, že by velká část učitelů odešla pracovat jinde a zbytek by se brzy zbláznil. Vedlo by to k výraznému zhoršení kvality výuky.

Říkáte, že by učitelé pracovali deset hodin denně, pracovní doba je ale 40 hodin týdně.

Nebylo by to v rozporu se zákoníkem práce?

Rozhodně to je v rozporu se zdravým rozumem. A především s tím, co učitel může zvládnout, aniž by se to projevilo negativně na jeho psychice. Problém je, že pracovní doba učitele se dělí na přímou pedagogickou činnost, tedy čas, který tráví ve třídě s žáky, a na nepřímou pedagogickou činnost, kdy se věnuje přípravě na výuku nebo administrativě. Lidé vidí jen tu horní část ledovce, co je nad vodou, takže mohou nabýt dojmu, že učitelé pracují méně než jiné profese. Opak je pravdou. Pracovní dobu herců také netvoří jen ty dvě hodiny večer, kdy lidé sledují divadelní představení.

Kolik by se větším počtem odučených hodin ušetřilo? Už tak je naše školství dost podfinancované a další šetření asi není na místě...

Musela by se propustit pětina učitelů, takže by se tím ušetřily desítky miliard korun ročně. České školství je opravdu dlouhodobě extrémně podfinancované ve srovnání s jinými evropskými státy. A současná vláda jen vymýšlí, co by se dalo ještě seškrtnat. Například v roce 2021 byly platy učitelů na 126,4 % průměrné mzdy v ČR, nyní je to jen 116,6 %. Finance na pomůcky a učebnice pro žáky vláda seškrtnala o třetinu. Paní poslankyně Renáta Zajíčková (ODS) navrhuje škrtnout celý 9. ročník ZŠ, že prý se v něm jen opakuje učivo, což není pravda. A chce rozvolnit i hygienické standardy, což je opět šetření na nepravém místě. Kvalitní školství něco stojí. Současná vláda chce mercedes za cenu trabanta, což nemůže dopadnout pro učitele ani pro žáky dobře.

To určitě nemůže. Z vašich veřejně dostupných vyjádření vyplývá, že do školství v nezdavé míře zasahují neziskovky, lobby a různí aktivisté. Mohl byste to vysvětlit?

Ve školství působí reprezentativní organizace s relativně širokou členskou základnou – například školské odbory, Pedagogická komora nebo Unie školských asociací CZESHA, která sdružuje především spolky ředitelů škol. Vedle toho tu ale máme desítky dalších neziskovek, které se snaží ovlivnit, co se ve školách učí nebo dokonce školskou legislativu. Nejznámější z nich je EDUin, o. p. s. Pracovníci této organizace se veřejně chlubí tím, že si vybudovali síť spolupracujících novinářů. Naslouchá jim i řada politiků současné pětikoalice. Tvrdí, že informují o školství, ale spíš prosazují názorové proudy, které jsou ve výrazné menšině. Většinové názory učitelů z praxe se kvůli tomu do médií vlastně ani nedostanou, protože jsou plná vyjádření lidí z EDUinu. Hlavní osobou v EDUinu je Tomáš Feřtek, který ani nemá vysokoškolské vzdělání, přesto ho zve Česká televize řadu let do svých pořadů jako experta na školství. Nebývale velký prostor EDUinu dává i veřejnoprávní Český rozhlas. Přitom jen pár zaměstnanců EDUinu pracovalo přímo ve škole. Většinou jde o bývalé novináře nebo pracovníky různých neziskovek. Díky soustavné podpoře od Nadace České spořitelny a dalších sponzorů disponuje EDUin značnými finančními prostředky. Například v roce 2021 získal 13 milionů korun. Kdo všechno je na jejich výplatní pásce, se ovšem nedozvíme, protože nemají transparentní účet a ani ve výroční zprávě to neuvádějí...

Jaké jsou to ty menšinové názorové proudy, co prosazuje EDUin a spol.?

EDUin prosazuje řadu let změny v legislativě, aby mohli ve školách učit nekvalifikovaní „průvodci“. A Poslanecká sněmovna opravdu nedávno schválila novelu zákona o pedagogických pracovnících, která umožňuje uznat kvalifikaci učitele lidem bez pedagogického vzdělání. V důsledku to znamená, že když se na volné místo učitele přihlásí vystudovaný učitel a zároveň čerstvý absolvent jiného oboru, ředitel školy může přijmout toho druhého a kvalifikaci mu škrtem pera uznat. Něco takového neumožňuje žádná jiná země Evropské unie. Postavilo se proti tomu 14 odborných profesních školských organizací včetně rektorů, asociací děkanů nebo Pedagogické komory, ale politici dali přednost laickým názorům lobbistů kolem EDUinu. Bude to mít negativní vliv na kvalitu vzdělávání. Proč vlastně studovat učitelství, když si budete moci udělat jakoukoliv vysokou školu a kdykoliv si jít zaučit? Česko se tak postupně mění v banánovou republiku, kde neplatí evropské standardy. EDUin

prosazuje rušení víceletých gymnázií, ale zároveň propaguje soukromé školy. Vystupuje proti testům od Cermatu. Možná proto, že dlouholetý tiskový mluvčí EDUinu Bob Kartous předtím pracoval ve firmě Scio, která rovněž testuje žáky... Přitom, když byla v době covidu jednotná přijímací zkouška dobrovolná, využila ji většina středních škol. EDUin podporuje současnou podobu inkluzivního vzdělávání, která neprospívá ani dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, natož ostatním žákům.

K inkluzi se ještě dostaneme, ale teď mi řekněte: Je činnost EDUinu bohužel snaha pomoci českému školství, nebo jde spíš o školský byznys financovaný z různých dotací?

Když vznikl EDUin, bylo jedním z cílů jeho zakladatelů změnit postoj veřejnosti k českému školství. V průzkumech se ukazovalo, že rodiče jsou se školstvím spokojeni. A mají pravdu – naše školství je na vysoké úrovni. Například v mezinárodních šetřeních typu PISA patří výsledky českých žáků k nadprůměru států OECD. To se ovšem lidem v EDUinu nelíbí, protože preferují alternativní výuku. Začali tedy hanět běžné školy a oslavovat každého, kdo o sobě tvrdí, že dělá něco jinak. Nedávný průzkum ukázal, že Češi jsou se školstvím stále spokojeni, takže v manipulaci veřejným míněním EDUin naštěstí úspěšný nebyl. Ale napáchal hodně škod neoprávněnou kritikou učitelů, kterou zahltl média. Také by vám asi vadilo, kdyby se neustále všude psalo, že pracujete špatně. Aktivita EDUinu mi připomínají člověka, který nikdy nehrál šachy, ale kritizuje profesionální šachisty, že neumějí hrát, a radí jim, jak tahat figurkami... Podle mě EDUin není společnost veřejně prospěšná, jak uvádí ve svém názvu, nýbrž škodlivá. Nedávno byl EDUin „odkoupen“ za investici 30 milionů soukromou firmou Livesport, s. r. o., takže opravdu lze říci, že už jde spíše o byznys. EDUin dokonce nabízí obcím „pomoc“ s organizací konkurzů na ředitele škol. Tvrdí, že disponuje odborným zázemím, které zřizovatelé venkovských málotřídek nemají. Kupodivu těchto služeb využili politici v Praze 7 nebo Praze 11, tyto velké městské části by přitom odborné zázemí mít měly. Jak je vidět, chobotnice jménem EDUin má hodně chapadel a nikdy nevíte, které vás obtočí nebo kam se přisaje další.

Jak je možné, že do školství tak moc zasahuje organizace sestávající převážně z neodborníků? A všichni jí naslouchají...

Kladu si stejnou otázku. Například ve zdravotnictví žádný „MEDUin“ nepůsobí. Ale třeba je to proto, že lékaři mají silné odbory a především mají Českou lékařskou komoru ze zákona. To ve školství není. Působí zde desítky malých spolků sdružujících učitele a vedle toho stovky různých „neziskovek“, které se školstvím živí, respektive se na něm přizívají... Kupodivu je výhodnější pracovat v těchto neziskových organizacích než přímo ve škole. EDUin a podobné neziskovky disponují značnými finančními prostředky, které spolky učitelů nemají. Zatímco učitelé se spolkové činnosti věnují ve svém volném čase a financují ji vlastními penězi formou členských příspěvků, tyhle neziskovky mají mnoho pracovníků na plný úvazek, kteří mohou celý den psát do médií, organizovat diskuse nebo se scházet s politiky a ovlivňovat je. Jelikož se jedná především o bývalé novináře, vědí, jak média fungují, a mají v nich kontakty na bývalé kolegy. EDUin je například zastoupen i v Divácké radě České televize. Nebo uděluje cenu EDUína novinářům, kteří píšou o školství, což v překladu znamená, že často citují pracovníky EDUinu... Díky tomu, že je EDUin často v médiích, politici, kteří školství nerozumí, nabyli dojmu, že je to významná organizace. EDUin dokonce každý rok prezentuje v Senátu svůj Audit vzdělávání. Tento elaborát z odborného pohledu zkritizovala například profesorka Vladimíra Spilková. Ovšem její kritika se do médií vůbec nedostala, zatímco zavádějící tvrzení z eduinského auditu byla všude... Nebo jiný příklad: Když jsem chtěl na senátním školském výboru vystoupit za Pedagogickou komoru s informací o naší petici k mateřským školám, jeho tehdejší předseda Jiří Drahoš mi to neumožnil, a dokonce o tom ani nedal hlasovat, což je v rozporu s jednacími řádky. Je smutné, že jsou v ČR většinové názory umlčovány, cenzurovány a přehlíženy. Podle mě na to šeredně doplatíme. Veřejnou diskusi o vzdělávání v České republice ovládli diletanti. Většina novinářů jakožto hlídacích psů demokracie v tomto bohužel zcela selhala. Čest všem

výjimkám, kdy novináři píšou o vzdělávání vyváženě.

Jaká je úroveň soukromého školství u nás?

Moje osobní zkušenost se soukromými školami není příliš dobrá. V jedné jsem například nedostal mzdu ani po dvou měsících učení, takže jsem radši odešel pracovat na veřejnou školu. Soukromé školy většinou lákají na nižší počty žáků ve třídách. Mzdy učitelů v nich bývají nižší, než jsou platy ve státních školách. Kvalitu škol hodnotí Česká školní inspekce. Podle inspekčních zpráv jsou soukromé základky v průměru o něco lepší než veřejné. V případě středních škol je tomu naopak. I proto se zavedly státní maturity. Jedná se ovšem o průměr. Je třeba posuzovat každou školu jednotlivě. Například alternativní výuka typu montessori, waldorfská nebo Začít spolu neprobíhá jen v soukromých školách, kde musejí rodiče žáků platit nemalé školné. Nabízejí ji bezplatně i některé veřejné školy. Soukromé základní školy navštěvují v Česku jen 2 % žáků, což je ze statistického hlediska velmi malý podíl, takže srovnání s veřejnými školami může být zavádějící. Nelze porovnávat spádovou základku zřizovanou obcí, která musí přijmout každého žáka, a soukromou školu, kterou si rodiče vybírají. Už to, že má rodina finance na školné, dělá ze soukromých škol exkluzivní, nikoliv inkluzivní. Podíl žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a hlavně žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí se logicky na veřejných školách zvyšuje, když děti z bohatších rodin směřují na soukromé školy. Já bych preferoval, aby platily pro všechny školy bez rozdílu stejná pravidla, podmínky i povinnosti.

Bývalá předsedkyně České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání (ČOSIV) Klára Laurenčíková tvrdí, že inkluzivní vzdělávání učí děti spolupracovat a navzájem se obohacují. Mezi laickou i odbornou veřejností se ale mluví spíš o tom, že inkluze je v lepším případě k ničemu. Jaký na to máte názor?

Možná v nějakém ideálním světě s dostatkem financí společné vzdělávání funguje. Ale české pojetí inkluze je kontraproduktivní a poškozuje všechny aktéry – děti i učitele. Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami by měl vyučovat speciální pedagog, nikoliv běžný učitel s případnou pomocí asistenta. Operace také nedělá obvodní lékař s asistencí zdravotní sestry, ale chirurg, tedy lékař-specialista. V zahraničí je v inkluzivních třídách kromě učitele rovněž speciální pedagog a leckdy i několik asistentů. V České republice existoval systém speciálních škol, který nyní umírá na úbytě. Dítě se bez ohledu na závažnost diagnózy dá do běžné třídy, kde je často 30 žáků. Než se takový žák dostane do školského poradenského zařízení, kde mu na základě vyšetření určí podpůrná opatření, uběhne často více než půl roku, kdy je učitel na vše sám. Někdy škola dostane finance na asistenta, jindy ne. Do toho ještě politici každý rok tvrdí, že asistentů je ve školách moc a že je inkluze drahá. Opravdová inkluze, jak je nastavena například v Norsku, je ještě mnohem nákladnější. Naprosto absurdní mi přijde, že paní Laurenčíková, která je velkou propagátorkou inkluze, spoluzaložila soukromou ZŠ Poznávání s exkluzivním školným 10 000 korun měsíčně. A to se svým manželem Martinem Šmáčkem, který je aktuálně ředitelem Agentury pro sociální začleňování (z této funkce byl již jednou v minulosti odvolán). Zajímalo by mě, kolik její školu navštěvuje například romských žáků nebo dětí ze sociálně slabých rodin... Po práci na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvu práce a sociálních věcí a Ministerstvu financí je nyní profesionální úřednice Klára Šimáčková Laurenčíková zmocněnkyní pro lidská práva. Po jejím odchodu z čela ČOSIV změnila tato organizace název na Society for All (SOFA), ale dál lobbuje za „inkluzi počesku“.

V dnešní době je možné vystudovat kde co. Proč teď existuje tolik pochybných studijních oborů, když zoufale chybí učitelé, lékaři, zdravotní sestry, technici, inženýři a další odborníci?

Vysoké školy mají autonomii. Popravdě nechápu, co vede univerzity k tomu, že si akreditují další a další studia, pro která není v Česku ani dostatek odborníků, kteří by je mohli kvalitně učit. Okrajové

obory lze studovat v zahraničí... Myslím si, že by měl stát cíleně finančně podpořit navýšení počtu studentů v oborech, u nichž hrozí nedostatek. Patří k nim psychologové, učitelé, psychiatři i mnoho dalších profesí. Ono hodně věcí nedává v tomto státě smysl. Především proto, že skuteční odborníci se nedostanou ani do médií, ani k politikům, kteří o změnách rozhodují.

Otázky kladl Michal Pohanka

Radek Sárközi vystudoval Pedagogickou fakultu v Ústí nad Labem. Vyučoval češtinu, dějepis a informatiku. Je autorem Elektronické učebnice literatury a tvůrčího psaní. Publikuje články o školství a tvoří e-learningové kurzy pro učitele i žáky. Lektoruje workshopy pro pedagogy zaměřené na čtenářskou gramotnost, moderní vyučovací metody nebo tvorbu školních vzdělávacích programů.

[ZDROJ](#)